

**ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงิน
ของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร**
**FACTORS INFLUENCING FINANCIAL FREEDOM
OF MILLENNIALS IN BANGKOK**

พิมพ์นารา ทรัพย์เรืองริน¹ สันติ เต็มประเสริฐสกุล²

Pimnara Sabrueangrin, Santi Termprasertsakul

Received April 28, 2021

Revised May 25, 2021

Accepted June 11, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ ทักษะทางการเงิน และการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล และวัดระดับอิสรภาพทางการเงินของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานครด้วยอัตราส่วนความอยู่รอดและอัตราส่วนความมั่งคั่ง ซึ่งเป็นวิธีการวัดระดับอิสรภาพทางการเงินรูปแบบที่แตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้า โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ชาวมิลเลนเนียลที่อาศัยหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 400 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยอัตราส่วนความอยู่รอดเท่ากับ 5.7114 และคะแนนเฉลี่ยอัตราส่วนความมั่งคั่งเท่ากับ 3.1895 ซึ่งอัตราส่วนทั้งสองมีค่ามากกว่า 1 หมายความว่า โดยเฉลี่ยแล้วชาวมิลเลนเนียลมีอิสรภาพทางการเงิน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแสดงให้เห็นว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอายุ มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความอยู่รอดและอัตราส่วนความมั่งคั่งของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานครในทิศทางเดียวกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงินมีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความอยู่รอดและอัตราส่วนความมั่งคั่งของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานครในทิศทางตรงข้าม ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ทักษะทางการเงิน อิสรภาพทางการเงิน ชาวมิลเลนเนียล

¹ คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้เขียนหลัก อีเมล: pimnara.sab@gmail.com

Faculty of business administration for society, Srinakarinwirot University, Corresponding Author, E-mail

Address: pimnara.sab@gmail.com

² คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลัก อีเมล: santit@swu.ac.th

Faculty of business administration for society, Srinakarinwirot University, E-mail Address: santit@swu.ac.th

Abstract

The research aims to study the factors influencing the financial freedom of millennials in the Bangkok metropolitan area. The factors included demography, financial literacy, and personal risk awareness which were assumed to influence the financial freedom of millennials in this paper. Moreover, the survival ratio and the wealth ratio employed to measure the financial freedom of millennials in the Bangkok metropolitan area. The sample in this research included 400 millennials who live or stay in the Bangkok metropolitan area. A questionnaire was used as a tool for data collection. The statistics used in the hypothesis testing included multiple regression analysis. The results showed that millennials in the Bangkok metropolitan area had financial freedom, since the average survival ratio is 5.7114 and the average wealth ratio is 3.1895. Both ratios are greater than one. The multiple regression results revealed that age positively influenced financial freedom in terms of the survival ratio and the wealth ratio of millennials in the Bangkok metropolitan area and at a statistically significant level of 0.01. In addition, financial behavior negatively influencing financial freedom in terms of the survival ratio and the wealth ratio of millennials in the Bangkok metropolitan area and at statistically significant levels of 0.05 and 0.01, respectively.

Keywords: Financial literacy, Financial freedom, Millennials

บทนำ

ปัจจุบันครัวเรือนไทยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีหนี้ และกลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้ ซึ่งกลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีหนี้ เริ่มมีความอ่อนไหวต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ในขณะที่กลุ่มครัวเรือนที่มีหนี้ ซึ่งมีความอ่อนไหวต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจอยู่แล้วเริ่มมีสัญญาณความอ่อนไหวเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน สะท้อนได้จากระดับการออมที่ลดลงและการเป็นหนี้ที่เพิ่มขึ้น โดยพฤติกรรมทางการเงินของคนไทยถือเป็นสาเหตุหลักให้เกิดปัญหาหนี้สินเหล่านี้ กล่าวคือถึงแม้ว่าประชาชนจะมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการใช้จ่ายก็สูงขึ้นตามไปด้วย สาเหตุหลักเกิดจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่อำนวยความสะดวกในการซื้อขายสินค้าออนไลน์ ทำให้กระตุนความต้องการบริโภคสินค้าและบริการมากยิ่งขึ้น โดยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเหล่านี้มีแนวโน้มจะกระตุ้นการใช้จ่ายของประชาชนให้เพิ่มขึ้นไปอีกในอนาคต (สรารัตน์โชคนันต์, ภวานิศร์ ชวัลลวิ และวิริยะ ดำรงค์ศิริ, 2562)

โดยทั่วไปพฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง การใช้จ่าย การกู้ยืม การออม และการลงทุน ซึ่งสามารถสะท้อนผ่านการวิเคราะห์หรือสภาพทางการเงินได้ โดยบุคคลที่เริ่มมีอิสรภาพทางการเงิน จะมีอัตราส่วนความอยู่รอด (Survival ratio) มากกว่าหรือเท่ากับ 1 และหากบุคคล

นั้นมียุทธศาสตร์ทางการเงินแล้ว อัตราส่วนความมั่งคั่ง (Wealth ratio) จะมากกว่าหรือเท่ากับ 1 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558) ดังนั้นยุทธศาสตร์ทางการเงินจึงหมายถึง การที่บุคคลไม่ต้องทำงานก็สามารถอยู่รอดได้ด้วยรายได้จากทรัพย์สิน (Passive income) หากประชาชนในประเทศมียุทธศาสตร์ทางการเงิน ประชาชนก็จะสามารถอยู่รอดและมีความมั่งคั่ง มีฐานะทางการเงินที่เข้มแข็ง ตลอดจนทำให้ระบบเศรษฐกิจมหภาคมีความแข็งแกร่งในระดับรากฐาน เพราะฉะนั้นการให้ความรู้และการเตรียมความพร้อมให้กับประชาชนรุ่นใหม่จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก

จากข้อมูลประชากรไทย ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2562 มีจำนวนทั้งหมด 66,558,935 คน โดยมีสัดส่วนของชาวมิลเลนเนียลมากที่สุดคือ ร้อยละ 28.11 (สำนักสถิติแห่งชาติ, 2563) ซึ่งชาวมิลเลนเนียลเป็นผู้ที่เกิดระหว่าง พ.ศ.2524 ถึง พ.ศ.2543 เป็นกลุ่มคนที่เติบโตมาพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้ชอบความรวดเร็ว มีความอดทนต่ำ และมีเป้าหมายทางการเงินค่อนข้างสูง แต่ในทางกลับกันแบบสำรวจของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2559, อ้างถึงใน ลาวัญย์ วาริชนันท์, 2563) พบว่า ร้อยละ 50 ของชาวมิลเลนเนียลมีภาระหนี้สินต่อคนอยู่ที่ประมาณ 432,000 บาท ซึ่งร้อยละ 20 ของชาวมิลเลนเนียลที่กู้หนี้มีค่านิดชำระหนี้คิดเป็นร้อยละ 7.1 ของสินเชื่อทั้งหมดที่มีการค่านิดชำระ และการค่านิดชำระหนี้ดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต สาเหตุเกิดจากพัฒนาการของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ชาวมิลเลนเนียลมีแนวโน้มเข้าถึงสินค้าและบริการผ่านสื่อต่างๆ ได้อย่างสะดวกขึ้น ประกอบกับการประชาสัมพันธ์เรื่องการวางแผนทางการเงินที่ยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร ทำให้ชาวมิลเลนเนียลอาจมีแนวทางการวางแผนการเงินที่ยังไม่เหมาะสม

อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์ข้างต้นเป็นการวิเคราะห์ผ่านข้อมูลโซเชียลมีเดียของชาวมิลเลนเนียลเท่านั้น พฤติกรรมทางการเงินที่สะท้อนผ่านยุทธศาสตร์ทางการเงินของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันไปตามลักษณะทางประชากรศาสตร์ ทักษะทางการเงิน และการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคลที่ต่างกัน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์ทางการเงินของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์ทางการเงินและนำไปปรับใช้ในการวางแผนเสริมสร้างยุทธศาสตร์ทางการเงินให้กับชาวมิลเลนเนียล รวมถึงเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการนำผลการวิจัยไปพิจารณาการประชาสัมพันธ์เสริมสร้างทักษะทางการเงิน และเพิ่มพูนการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคลให้กับชาวมิลเลนเนียลอย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ต่อยอดการสร้างผลงานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์ทางการเงินของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร และนำไปปรับใช้ในการวางแผนเสริมสร้างยุทธศาสตร์ทางการเงินให้กับชาวมิลเลนเนียล

2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ในการนำผลการวิจัยไปพิจารณาการประชาสัมพันธ์เสริมสร้างทักษะทางการเงิน และเพิ่มพูนการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล ให้กับชาวมิลเลนเนียลอย่างเหมาะสม

3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ แนวคิดหรือทฤษฎีที่ส่งผลต่ออิสรภาพทางการเงิน

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชากรศาสตร์

ประชากรศาสตร์ หมายถึง ศาสตร์ของการศึกษาประชากรในด้านขนาด โครงสร้าง หรือการขับเคลื่อนของประชากร (TIMAEUS, 2018) นักประชากรศาสตร์ได้อธิบายทฤษฎีกลุ่มสังคม (Social categories theory) และทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences theory) โดยสามารถสรุปได้ว่า บุคคลที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน (Melvin L DeFleur, & Ball-Rokeach, 1996) โดยความแตกต่างเหล่านั้นส่วนใหญ่เกิดจากการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดทัศนคติ ค่านิยม และการแสดงออกทางพฤติกรรมที่แตกต่างกัน (ฐานะวัฒนา สุขวงศ์, ม.ป.ป.) ซึ่งสามารถจำแนกองค์ประกอบของประชากรออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คุณลักษณะทางชีวสังคม เช่น เพศ อายุ เป็นต้น และคุณลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น ระดับการศึกษาสูงสุด และโครงสร้างครอบครัว เป็นต้น (Pol, & Thomas, 2006, pp. 117)

ในส่วนของการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเจเนอเรชั่น สามารถสรุปสาระสำคัญได้ว่า เจเนอเรชั่น Y หรือ ชาวมิลเลนเนียล คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่าง พ.ศ.2524 ถึง พ.ศ.2543 ปัจจุบันมีอายุ 21 ถึง 40 ปี ชาวมิลเลนเนียลเป็นกลุ่มคนที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิต จึงมักไม่มีความอดทน ชื่นชอบความรวดเร็ว มีความมั่นใจในการตัดสินใจของตนเอง และมีเป้าหมายทางการเงินค่อนข้างสูง (เกริดา โคตาซารี, 2555) แต่ในขณะเดียวกัน หลายๆ บทความชี้ให้เห็นถึงปัญหาทางการเงินของชาวมิลเลนเนียล เช่น ปัญหาของการมีทัศนคติของมั่งคั่งมี (ศูนย์วิเคราะห์ธนาคารทหารไทย, 2562) การขาดความรู้ทางการเงินและความรู้ทางผลิตภัณฑ์ทางการเงิน (พิราภรณ์ วิฑูรต์, 2562) เป็นต้น ซึ่งชาวมิลเลนเนียลเป็นกลุ่มคนที่มีสัดส่วนประชากรมากที่สุดในประเทศไทย และถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนที่มีปัญหาทางการเงินมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับเจเนอเรชั่นอื่น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะทางการเงิน

ทักษะทางการเงิน (Financial literacy) หมายถึง การผสมผสานของความตระหนักรู้ ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจทางการเงินและสุขภาพทางการเงินส่วนบุคคลที่ดี (International Network on Financial Education, 2011) โดยการวัดระดับทักษะทางการเงินสามารถวัดได้ 3 วิธี ซึ่งจำแนกตามจำนวนองค์ประกอบ คือวิธีที่ 1 ใช้ 1 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน วิธีที่ 2 ใช้ 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเงินและพฤติกรรม

ทางการเงิน หรือความรู้ทางการเงินและทัศนคติทางการเงิน วิธีที่ 3 ใช้ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน (ดลينا อมรเหมานนท์ และ แสงอรุณ อิศระมาลัย, 2562) เพื่อการวัดระดับทักษะทางการเงินอย่างครอบคลุมและครบถ้วน ทั้งด้านความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน ผู้วิจัยจึงวัดระดับทักษะทางการเงินด้วย 3 องค์ประกอบ โดยความรู้ทางการเงิน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ แนวความคิดทางการเงิน เช่น การคำนวณอัตราดอกเบี้ย เงินเฟ้อ ความเสี่ยงทางการเงิน เป็นต้น พฤติกรรมทางการเงิน หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกเกี่ยวกับการใช้จ่าย การกั้มเงิน การออม และการลงทุนของบุคคลนั้น และทัศนคติทางการเงิน หมายถึง มุมมองหรือแนวคิดส่วนบุคคลของบุคคลหนึ่งทางการเงิน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล

การตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล หมายถึง การเห็นความสำคัญต่อความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อตนเองในอนาคต โดยความเสี่ยงส่วนบุคคล ได้แก่ ความเสี่ยงด้านสุขภาพ ความเสี่ยงด้านการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ความเสี่ยงจากการมีรายได้ไม่เพียงพอเมื่อเกษียณอายุ ความเสี่ยงด้านหนี้สิน ความเสี่ยงด้านทรัพย์สิน ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย ความเสี่ยงด้านการลงทุน ความเสี่ยงด้านอาชีพ ความเสี่ยงตามความรับผิดชอบที่เกิดจากการกระทำของตนเอง และความเสี่ยงที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้อื่น (อุทัยวรรณ จริงวิภู, ม.ป.ป) ซึ่งความเสี่ยงส่วนบุคคลเหล่านี้สามารถทำให้ลดลงได้ หากบุคคลมีความตระหนักและบริหารจัดการได้อย่างเหมาะสม เช่น การหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดความเสี่ยง การลดหรือควบคุมความเสี่ยง การถ่ายโอนความเสี่ยง เป็นต้น เพราะไม่เช่นนั้นอาจเกิดผลเสียต่อทรัพย์สิน หรือชีวิตของบุคคลนั้นได้ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน, และสถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน, 2552)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอิสรภาพทางการเงิน

อิสรภาพทางการเงิน หมายถึง การที่บุคคลจะสามารถใช้ชีวิตของตนเองได้อย่างมีความสุขและมีอิสระทางการเงิน ซึ่งขนาดของจำนวนเงินที่จะใช้ในการวัดว่าบุคคลนั้นมีอิสรภาพทางการเงินหรือไม่จะแตกต่างกัน อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ทักษะทางการเงิน และการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล ส่งผลให้บุคคลมีรายได้ ค่าใช้จ่าย หรือพฤติกรรมทางการเงินต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2558) ที่อธิบายว่า บุคคลจะมีอิสรภาพทางการเงิน จะต้องมีความอยู่รอดก่อนแล้ว จึงมีความมั่งคั่งตามมา มาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ โดยวัดอิสรภาพทางการเงิน 2 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 อิสรภาพทางการเงินด้านความอยู่รอด แสดงสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราส่วนความอยู่รอด (Survival Ratio)} = \frac{\text{รายได้จากทรัพย์สิน} + \text{รายได้จากการทำงาน}}{\text{ค่าใช้จ่าย}}$$

ระดับที่ 2 อิสรภาพทางการเงินด้านความมั่งคั่ง แสดงสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{อัตราส่วนความมั่งคั่ง (Wealth Ratio)} = \frac{\text{รายได้จากทรัพย์สิน}}{\text{ค่าใช้จ่าย}}$$

โดยรายได้จากทรัพย์สิน หมายถึง รายได้หรือดอกผลที่มาจากทรัพย์สินลงทุนต่างๆ เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล กำไรจากการลงทุน ค่าเช่า กำไรจากทรัพย์สินที่เพิ่มค่า ค่าลิขสิทธิ์ รายได้จากการลงทุนทำกิจการของตนเอง กิจการในครอบครัวหรือลงทุนร่วมกับคนอื่น เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงินในช่วงที่ผ่านมาเน้นการศึกษาพฤติกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการออม การใช้จ่าย หรือการลงทุน เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมทางการเงินดังกล่าวอาจส่งผลต่ออิสรภาพทางการเงินได้ เช่น หากมีการออมหรือการลงทุนมากขึ้น และการใช้จ่ายน้อยลง จะทำให้อิสรภาพทางการเงินของบุคคลนั้นสูงขึ้นจากการทบทวนงานวิจัยดังกล่าว ทำให้ทราบว่าเพศแตกต่างกันทำให้การใช้จ่ายของนักเรียนนักศึกษาประเทศเกาหลี (Hong, 2005, pp. 103) และการใช้จ่ายของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาร์ (दनัยกฤต อินทุฤทธิ์, สุรัชย์ กังวล, เกศสุตา สิทธิสันติกุล และกันตพร ช่างชิต, 2560, น. 42) แตกต่างกัน แต่เมื่อศึกษาประชากรที่มีสัญชาติหรือภูมิลำเนาในประเทศพบว่าเพศที่ต่างกันทำให้พฤติกรรมการลงทุนไม่แตกต่างกัน (อริวัฒน์ ไตสันติกุล, 2556, น. 1; ปริญญา จุลธีระ, 2561, น. 165) แต่จากงานวิจัยดังกล่าวพบว่า อายุแตกต่างกันทำให้พฤติกรรมทางการเงินแตกต่างกัน สำหรับลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอื่นๆ ได้แก่ ระดับการศึกษา และจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ พบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีพฤติกรรมการลงทุนแตกต่างกัน (ปริญญา จุลธีระ, 2561, น. 167) ระดับการศึกษาแตกต่างกัน พฤติกรรมการออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตไม่แตกต่างกัน แต่สถานภาพแตกต่างกันพฤติกรรมออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตแตกต่างกัน (ไกรวิชญ์ ประชุมพันธ์, ธนสุวิทย์ ทับทิมรุกข์, และสุนทร เครือน้ำคำ, 2561, น. 322) และนอกจากลักษณะทางประชากรศาสตร์ข้างต้น ยังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินด้านค่าใช้จ่าย เช่น รายได้ กล่าวคือ เมื่อประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายจะสูงขึ้นด้วย (ภัทรพร กิจชัยนุกูล, 2556, น. 84)

นอกจากนี้การทบทวนงานวิจัยในส่วนของพฤติกรรม และทักษะทางการเงินของชาวมิลเลนเนียล พบว่า การศึกษาทางการเงิน (Financial education) และพฤติกรรมทางการเงินระยะสั้นมีผลโดยตรงต่อการตัดสินใจทางการเงินของชาวมิลเลนเนียลในประเทศอินโดนีเซีย (Butar, Puteri, Pangaribuan, Setiono, & Belda, 2021, pp.108-109) และงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางการเงินที่มีอิทธิพลต่อทางเลือกในการลงทุนของชาวมิลเลนเนียลในประเทศอินโดนีเซีย พบว่า ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อทางเลือกในการลงทุนของชาวมิลเลนเนียลในประเทศอินโดนีเซีย (Pradana, Saragih, & Nugroho, 2020, pp.23-24) ในขณะที่เดียวกันงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมทางการเงินของชาวมิลเลนเนียลในสหรัฐอเมริกา พบว่า ชาวมิลเลนเนียลมีความมั่นใจในการตัดสินใจทางการเงินของตนเองและเชื่อว่าสามารถจัดการเงินของตนเองได้ แต่ไม่สอดคล้องกับผลการประเมินทักษะทางการเงินของตนเอง (Scheresbe, & Lusardi, 2015, pp.15-16) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาทักษะทางการเงินของประชากรไทย พบว่า เจเนอเรชันที่ต่างกันมีทักษะทางการเงินแตกต่าง

กัน กล่าวคือ ชาวมิลเลนเนียลซึ่งมีสัดส่วนประชากรเยอะที่สุดในประเทศไทย มีความรู้ทางการเงินค่อนข้างดี แต่กลับมีปัญหาด้านพฤติกรรมทางการเงิน เนื่องจากไม่มีเป้าหมายทางการเงินระยะยาว ขาดการบริหารจัดการเงินที่ดี ออมเงินในวิธีที่ไม่เหมาะสม ขาดการไตร่ตรองก่อนซื้อและใช้จ่ายเกินตัว และขาดทัศนคติทางการเงินด้านการออม ผลสำรวจดังกล่าวยังพบว่า ชาวมิลเลนเนียลมีปัญหาทางด้านพฤติกรรมทางการเงินมากกว่าเจนเนอร์เรชั่นอื่นๆ โดยเปรียบเทียบ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559, น. 7-9) ในขณะที่เดียวกันการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการลงทุนในกองทุนรวม พบว่า จำนวนผู้ลงทุนและมูลค่าการลงทุนของชาวมิลเลนเนียลเพิ่มขึ้นทุกปี (อรัญย์ พริ้งเพริศ, 2563)

นอกจากปัจจัยดังกล่าวที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเงินแล้ว ยังพบว่า การยอมรับความเสี่ยงเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการออม (เนษพร นาคสีเหลือง, 2557, น. 84) ซึ่งการยอมรับความเสี่ยงเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาจากระดับความตระหนัก จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์ ทักษะทางการเงิน และการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของชาวมิลเลนเนียล

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ชาวมิลเลนเนียลที่มีภูมิลำเนาหรืออาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1967) กำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน และเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีก 15 คน ดังนั้นขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้จึงเท่ากับ 400 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling) แบ่งประชากรออกเป็น 4 กลุ่มช่วงอายุ โดยใช้ปีเกิดเป็นเกณฑ์ในการแบ่งประชากร จากนั้นจึงแบ่งจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ออกตามจำนวนกลุ่มช่วงอายุ เนื่องจากไม่ทราบจำนวนชาวมิลเลนเนียลที่อาศัยหรือมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครที่แน่นอน จึงใช้สัดส่วนของประชากรไทยทั้งหมดของแต่ละกลุ่มช่วงอายุ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563) เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified sampling)

กลุ่มช่วงอายุ	อายุ (ปี)	ประชากรไทย (คน)	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (คน)
กลุ่มช่วงอายุที่ 1	36 ถึง 40	4,900,245	105
กลุ่มช่วงอายุที่ 2	31 ถึง 35	4,527,826	97
กลุ่มช่วงอายุที่ 3	26 ถึง 30	4,775,093	102
กลุ่มช่วงอายุที่ 4	21 ถึง 25	4,503,189	96
รวม		18,706,353	400

2. การสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience sampling) ผ่านช่องทางออนไลน์ โดยโพสต์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย (Social media) ได้แก่ อินสตราแกรม (Instagram), เฟสบุ๊ก (Facebook), ทวิตเตอร์ (Twitter) และไลน์ (Line) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ทั้ง 4 กลุ่มช่วงอายุ จนครบ 400 ชุด และมีข้อคำถามสำหรับการสอบถามเบื้องต้น (Pre-screening questions) เกี่ยวกับช่วงอายุ และที่อยู่อาศัยหรือภูมิลำเนา จำนวน 2 ข้อ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยจัดลำดับเนื้อหาแบบสอบถามให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ แบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ (กำหนดตัวแปรเป็น Dummy Variables โดยกำหนดให้เพศชายมีค่าเป็น 0 และเพศหญิงมีค่าเป็น 1) อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด (กำหนดตัวแปรเป็น Ordinal Scale โดยกำหนดให้ระดับการศึกษาสูงสุดต่ำกว่าปริญญาตรีมีค่าเป็น 0 ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรีมีค่าเป็น 1 ระดับการศึกษาสูงสุดสูงกว่าปริญญาตรีมีค่าเป็น 2) และจำนวนผู้อยู่ในอุปการะ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางการเงิน เป็นคำถามในรูปแบบของการประเมินตนเอง แบ่งออกเป็น 3 ส่วนย่อย ได้แก่ ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน โดยประยุกต์แบบสอบถามของธนาคารแห่งประเทศไทย (2558) ให้เป็นลักษณะของการประเมินตนเอง โดยใช้ Likert scale 1 ถึง 5

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล แบ่งออกเป็น 2 ส่วนย่อย ได้แก่ การประเมินตนเองเกี่ยวกับระดับการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล และการจัดการความเสี่ยงส่วนบุคคล โดยใช้ Likert scale 1 ถึง 5

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดระดับอิสรภาพทางการเงินของชาวมิลเลนเนียล โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามระบุรายได้จากทรัพย์สินเฉลี่ยต่อเดือน รายได้จากการทำงานเฉลี่ยต่อเดือน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน เพื่อใช้ในการคำนวณอัตราส่วนความมั่งคั่งและอัตราส่วนความมั่งคั่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS (Statistics Package for the Social Sciences) แบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่อเป็นการอธิบายให้ทราบถึงลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
2. การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential analysis) เพื่อทำการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.75 มีอายุเฉลี่ย 30.71 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุดที่ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 55.25 และมีจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะเฉลี่ย 2 คน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.84

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านทักษะทางการเงิน พบว่า ชาว मिलเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร มีทักษะทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน ทศนคติทางการเงิน และความรู้ทางการเงิน ของชาว मिलเลนเนียลอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.06, 3.98, 3.66 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงินเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับปฏิบัติของพฤติกรรมทางการเงินด้านชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา และใช้เงินเท่าที่มีและไม่กู้เงินเมื่อไม่พอใช้มากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และ 4.23 ตามลำดับ รองลงมาคือ พฤติกรรมทางการเงินด้านอื่นๆ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การดูแลการเงินของตนเองอย่างใกล้ชิด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ไตร่ตรองก่อนซื้อคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 เปรียบเทียบข้อมูลก่อนการซื้อและศึกษาข้อมูลจากแหล่งที่เหมาะสมก่อนตัดสินใจซื้อคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ตัดสินใจทางการเงินและจัดสรรเงินก่อนใช้ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 เลือกรีวิวการออมที่เหมาะสม คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และการตั้งเป้าหมายทางการเงินคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาทักษะทางการเงินด้านทัศนคติทางการเงินเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติทางการเงินด้านการวางแผนทางการเงินเพื่ออนาคตและไม่ได้มีชีวิตอยู่แค่วันนี้ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 รองลงมาคือ ทัศนคติทางการเงินด้านเก็บออมเงินเพื่ออนาคตมากกว่าใช้เงิน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และมีเงินไม่ต้องรีบใช้อยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาทักษะทางการเงินด้านความรู้ทางการเงินเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ทางการเงินทุกด้านในระดับมาก โดยมีความรู้ทางการเงินด้านค่านิยมเงินเพื่อมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับข้ออื่นๆ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 รองลงมาคือความรู้ทางการเงินด้านความเสี่ยงและผลตอบแทน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 การกระจายความเสี่ยงในการลงทุน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 มูลค่าของเงินตามกาลเวลา คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 การคำนวณดอกเบี้ยเงินฝากทบต้น คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 การคำนวณเงินต้นและดอกเบี้ยเงินฝาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 และการคำนวณดอกเบี้ยสินเชื่ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล พบว่า ชาว मिलเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร มีระดับการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และเมื่อพิจารณาการจัดการความเสี่ยงส่วนบุคคลแล้วพบว่า ชาว मिलเลนเนียลให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงส่วนบุคคลทุกๆ ด้านในระดับมาก โดย ชาว मिलเลนเนียลจัดการความเสี่ยงส่วนบุคคลด้านการมีรายได้ไม่เพียงพอเมื่อเกษียณอายุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.75 รองลงมาคือ ด้านสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 98.50 ด้านอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 98.25 ด้านการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร คิดเป็นร้อยละ 98.00 ด้านความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 96.50 ด้านการก่อหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 96.00 ด้านความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 95.75 ด้านทรัพย์สิน คิดเป็นร้อยละ 95.25 ด้านการลงทุน คิดเป็นร้อยละ 93.75 และด้านความผิดพลาดจากผู้อื่น คิดเป็นร้อยละ 92.50 ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านอิสรภาพทางการเงิน พบว่า โดยเฉลี่ยแล้ว ชาว मिलเลนเนียล มีอิสรภาพทางการเงิน เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยอัตราส่วนความอยู่รอดและอัตราส่วนความมั่งคั่งมีค่ามากกว่า 1 ค่าจากอัตราส่วนความอยู่รอดที่เท่ากับ 5.7114 หมายความว่า ชาว मिलเลนเนียลมีรายได้รวม 5.7114 บาท สำหรับค่าใช้จ่าย 1 บาท เพราะฉะนั้นชาว मिलเลนเนียลมีเงินเหลือหลังหักค่าใช้จ่ายทุกๆ 1 บาทเท่ากับ 4.7114 บาทและคะแนนเฉลี่ยอัตราส่วนความมั่งคั่งที่เท่ากับ 3.1895 หมายความว่า ชาว मिलเลนเนียลมีรายได้จากทรัพย์สิน 3.1895 บาท สำหรับค่าใช้จ่าย 1 บาท เพราะฉะนั้นชาว मिलเลนเนียลมีรายได้จากทรัพย์สินเหลือหลังหักค่าใช้จ่ายทุกๆ 1 บาทเท่ากับ 2.1895 บาท

ค่าต่ำสุดของอัตราส่วนความอยู่รอดที่พบในงานวิจัยนี้เท่ากับ 0.0125 และค่าต่ำสุดของอัตราส่วนความมั่งคั่งเท่ากับ 0.0000 ในขณะที่ค่าสูงสุดของอัตราส่วนความอยู่รอดเท่ากับ 68.2667 และค่าสูงสุดของอัตราส่วนความมั่งคั่งเท่ากับ 66.6667 ทั้งนี้ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดที่ห่างกันค่อนข้างมาก อาจเป็นผลมาจากความหลากหลายด้านอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ตอบที่อายุน้อยอาจยังไม่ได้ทำงานหรือลงทุน จึงทำให้ไม่มีรายได้จากทรัพย์สิน

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด และจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของชาว मिलเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 1.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด และจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความอยู่รอดของชาว मिलเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ มีอิทธิพลต่ออัตรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความมั่งคั่งของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Enter

ตัวแปร	B	SE	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	-1.349	2.721	-0.496	0.620
เพศ (X ₁)	-0.615	0.785	-0.783	0.434
อายุ (X ₂)	0.254	0.087	2.928***	0.004
ระดับการศึกษาสูงสุด (X ₃)	-0.216	0.61	-0.354	0.723
จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ (X ₄)	0.054	0.292	0.186	0.852

หมายเหตุ *, **, *** แสดงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

$$Y_1 = -1.349 - 0.615x_1 + 0.254x_2^{***} - 0.216x_3 + 0.054x_4$$

$$F\text{-Statistic} = 4.201 \text{ Adjusted R-square} = 3.10\%$$

จากตารางที่ 2 พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอายุ (X₂) มีอิทธิพลต่ออัตรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความมั่งคั่ง (Y₁) ของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

สมมติฐานที่ 1.2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ มีอิทธิพลต่ออัตรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความมั่งคั่งของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ มีอิทธิพลต่ออัตรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความมั่งคั่งของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Enter

ตัวแปร	B	SE	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	-3.822	2.429	-1.573	0.116
เพศ (X ₁)	-0.405	0.701	-0.579	0.563
อายุ (X ₂)	0.261	0.077	3.37***	0.001
ระดับการศึกษาสูงสุด (X ₃)	-0.361	0.545	-0.662	0.508
จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ (X ₄)	0.021	0.261	0.08	0.936

หมายเหตุ *, **, *** แสดงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

$$Y_2 = -3.822 - 0.405x_1 + 0.261x_2^{***} - 0.361x_3 + 0.021x_4$$

$$F\text{-Statistic} = 5.035 \text{ Adjusted R-square} = 3.90\%$$

จากตารางที่ 3 พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอายุ (X_2) มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความมั่งคั่ง (Y_2) ของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

สมมติฐานที่ 2 ทักษะทางการเงิน ประกอบด้วย ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะทางการเงิน ประกอบด้วย ความรู้ทางการเงิน (X_5) พฤติกรรมทางการเงิน (X_6) และทัศนคติทางการเงิน (X_7) ไม่มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร ทั้งในส่วนของอัตราส่วนความอยู่รอด (Y_1) และอัตราส่วนความมั่งคั่ง (Y_2) ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10

สมมติฐานที่ 3 การตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร พบว่า การตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล (X_8) ไม่มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร ทั้งในส่วนของอัตราส่วนความอยู่รอด (Y_1) และอัตราส่วนความมั่งคั่ง (Y_2) ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.10

สมมติฐานที่ 4 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุดและจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ ทักษะทางการเงิน ประกอบด้วย ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน และการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานที่ 4.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ ทักษะทางการเงิน ประกอบด้วย ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน และการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความอยู่รอดของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ ทักษะทางการเงิน ประกอบด้วย ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน และการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล มีอิทธิพลต่ออรรถภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความอยู่รอดของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Enter

ตัวแปร	B	SE	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	-0.539	3.964	-0.136	0.892
เพศ (X ₁)	-0.691	0.786	-0.879	0.380
อายุ (X ₂)	0.261	0.087	3.015***	0.003
ระดับการศึกษาสูงสุด (X ₃)	-0.277	0.629	-0.441	0.660
จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ (X ₄)	-0.005	0.297	-0.017	0.986
ทักษะทางการเงินด้านความรู้ทางการเงิน (X ₅)	0.492	0.636	0.774	0.439
ทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน (X ₆)	-2.109	1.063	-1.983**	0.048
ทักษะทางการเงินด้านทัศนคติทางการเงิน (X ₇)	1.050	0.732	1.435	0.152
การตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคลโดยรวม (X ₈)	0.480	0.624	0.769	0.442

หมายเหตุ *, **, *** แสดงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

$$Y_1 = -0.539 - 0.691x_1 + 0.261x_2^{***} - 0.277x_3 - 0.005x_4 + 0.492x_5 - 2.109x_6^{**} + 1.05x_7 + 0.48x_8$$

$$F\text{-Statistic} = 2.722 \text{ Adjusted R-square} = 3.30\%$$

จากตารางที่ 4 พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอายุ (X₂) และทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน (X₆) มีอิทธิพลต่ออรรถภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความอยู่รอด (Y₁) ของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 4.2 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ ทักษะทางการเงิน ประกอบด้วย ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน และการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่ออรรถภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความมั่งคั่งของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และจำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ ทักษะทางการเงิน ประกอบด้วย ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน และการตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคล มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความมั่งคั่งของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิธี Enter

ตัวแปร	B	SE	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	-3.317	3.539	-0.937	0.349
เพศ (X ₁)	-0.447	0.701	-0.638	0.524
อายุ (X ₂)	0.268	0.077	3.467***	0.001
ระดับการศึกษาสูงสุด (X ₃)	-0.478	0.562	-0.85	0.396
จำนวนผู้ที่อยู่ในอุปการะ (X ₄)	-0.010	0.265	-0.038	0.970
ทักษะทางการเงินด้านความรู้ทางการเงิน (X ₅)	0.768	0.567	1.354	0.177
ทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน (X ₆)	-1.700	0.949	-1.791*	0.074
ทักษะทางการเงินด้านทัศนคติทางการเงิน (X ₇)	0.845	0.653	1.293	0.197
การตระหนักถึงความเสี่ยงส่วนบุคคลโดยรวม (X ₈)	0.084	0.557	0.15	0.880

หมายเหตุ *, **, *** แสดงนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10, 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ

$$Y_2 = -3.317 - 0.447x_1 + 0.268x_2^{***} - 0.478x_3 - 0.010x_4 + 0.768x_5 - 1.70x_6^* + 0.845x_7 + 0.084x_8$$

$$F\text{-Statistic} = 3.147 \text{ Adjusted R-square} = 4.10\%$$

จากตารางที่ 5 พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอายุ (X₂) และทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมทางการเงิน (X₆) มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความมั่งคั่ง (Y₂) ของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และ 0.10 ตามลำดับ

สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปและอภิปรายผลในประเด็นสำคัญได้ดังนี้ ประเด็นที่ 1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอายุมีอิทธิพลในทางบวกต่ออิสรภาพทางการเงิน และจากค่าสัมประสิทธิ์ของ (X₂) ในสมมติฐานที่ 1 และสมมติฐานที่ 4 พบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ด้านอายุมีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความมั่งคั่ง มากกว่าอิสรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความอยู่รอด เนื่องจากโดยส่วนใหญ่แล้วเมื่อชาวมิลเลนเนียลมีอายุเพิ่มขึ้นส่งผลให้มีรายได้จากการทำงานเพิ่มขึ้นไปด้วย ทำให้มีเงินสำหรับการลงทุนเพิ่มเติม ประกอบกับประสบการณ์ที่ผ่านมา ส่งผลให้ชาวมิลเลนเนียลสามารถจัดการเงินของตนเองได้ดียิ่งขึ้น เช่น ความสามารถในการจัดสรรเงินลงทุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเรื่อง แนวโน้มและ

พฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุนชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า นักลงทุนที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการลงทุนแตกต่างกันในด้านจำนวนครั้งที่ลงทุนโดยเฉลี่ยและด้านมูลค่าการลงทุนโดยเฉลี่ย (อริวัฒน์ โดสันติกุล, 2556, น. 1) และงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการลงทุนในกองทุนรวมที่พบว่า ชาว मिलเลนเนียลมีการเติบโตของจำนวนผู้ลงทุนทุกปี จากสัดส่วนร้อยละ 9 ในพ.ศ. 2556 สู่สัดส่วนร้อยละ 23 ในพ.ศ. 2562 และนอกจากนี้ยังมีมูลค่าการลงทุนเพิ่มขึ้นทุกปีอีกด้วย (อรรถชัย พริงเพริศ, 2563) ดังนั้น อายุแตกต่างกันส่งผลให้พฤติกรรมการลงทุนแตกต่างกัน กล่าวคือมูลค่าเงินลงทุนของชาว मिलเลนเนียลจะเพิ่มขึ้นทุกปีสอดคล้องกับอายุที่เพิ่มขึ้น เนื่องมาจากชาว मिलเลนเนียลจะมีรายได้จากทรัพย์สินเพิ่มขึ้น อายุจึงมีอิทธิพลอิสรภาพทางการเงินของชาว मिलเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร

ประเด็นที่ 2 จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของชาว मिलเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมการเงิน มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินในทิศทางตรงกันข้าม และพบว่า ทักษะทางการเงินด้านพฤติกรรมการเงินมีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินด้านอัตราส่วนความอยู่รอด มากกว่าอิสรภาพทางการเงินอัตราส่วนความมั่งคั่ง โดยดูจากค่าสัมประสิทธิ์ (X_6) ที่เท่ากับ -2.109 ในสมมติฐานที่ 4.1 และ -1.70 ในสมมติฐานที่ 4.2 ซึ่งความแตกต่างของการคำนวณอัตราส่วนความอยู่รอดและอัตราส่วนความมั่งคั่ง คือ รายได้จากการทำงาน แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูง โดยเฉพาะรายได้จากการทำงาน จะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า เนื่องจากผู้ที่มีรายได้จากการทำงานสูงอาจมีค่าใช้จ่ายทางสังคมที่สูงกว่า เช่น การซื้อเสื้อผ้าหรูหรา การรับประทานอาหารระดับภัตตาคารเป็นประจำ เพื่อความต้องการในการถูกเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมถึงเพื่อสร้างความสุขให้กับตนเอง ดังนั้น รายได้สูงขึ้นส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายของประชาชนในกรุงเทพมหานคร และพบว่า รายได้มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่าย (ภัทรพร กิจชัยนุกูล, 2556, น. 84) และผลจากการประเมินพฤติกรรมการเงินของตนเองของชาว मिलเลนเนียลในกรุงเทพมหานคร ทำให้สังเกตได้ว่า ผู้ตอบอาจประเมินจากระดับความเข้าใจว่าพฤติกรรมแบบไหนดี ถูกต้อง เหมาะสม แต่ไม่ได้ประเมินจากการปฏิบัติจริง เช่น ชาว मिलเลนเนียลประเมินว่าตนมีระดับปฏิบัติของชำระค่าใช้จ่ายตรงเวลา และใช้เงินเท่าที่มี และไม่กู้เงินเมื่อไม่พอใช้ในระดั้มากที่สุด แต่ผลสำรวจพบว่า ประมาณร้อยละ 50 ของชาว मिलเลนเนียลไทยทั้งหมดมีภาระหนี้สินต่อคน 432,000 บาท ร้อยละ 20 ของชาว मिलเลนเนียลที่ กู้หนี้มีค่านิดชำระหนี้ โดยคิดเป็นร้อยละ 7.1 ของสินเชื่อทั้งหมดที่มีการค่านิดชำระ (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2559, อ้างถึงใน ลาวัณย์ วาริชนันท์, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า ชาว मिलเลนเนียลส่วนใหญ่มั่นใจในการตัดสินใจทางการเงินของตนเองและเชื่อว่าสามารถจัดการเงินของตนเองได้ แต่พฤติกรรมการเงินของชาว मिलเลนเนียลนั้นไม่สอดคล้องกับผลการประเมินทักษะทางการเงินของตนเอง (Scheresberg, 2015, pp.15-16) จึงสามารถอนุมาน

ได้ว่าชาวมิลเลนเนียลในกรุงเทพมหานครมีความเข้าใจว่าพฤติกรรมทางการเงินแบบไหนถูกต้องเหมาะสม แต่ไม่สามารถปฏิบัติได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า อายุมีอิทธิพลในทางบวกต่ออิสรภาพทางการเงินของชาวมิลเลนเนียล และพฤติกรรมทางการเงินมีอิทธิพลในทิศทางตรงกันข้ามกับอิสรภาพทางการเงินของชาวมิลเลนเนียล เนื่องจากเมื่อชาวมิลเลนเนียลมีรายได้เพิ่มขึ้นก็มีพฤติกรรมการใช้จ่ายสูงขึ้นตามไปด้วย ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่าควรวางแผนเสริมสร้างพฤติกรรมทางการเงินหรือวินัยทางการเงินให้กับชาวมิลเลนเนียลให้เร็วตั้งแต่อายุน้อย เนื่องจากอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับอิสรภาพทางการเงิน ดังนั้นการวางแผนเสริมสร้างพฤติกรรมทางการเงินหรือวินัยทางการเงินให้กับชาวมิลเลนเนียลตั้งแต่อายุน้อยจะช่วยให้ชาวมิลเลนเนียลมีอิสรภาพทางการเงินได้เร็วขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ชาวมิลเลนเนียลมีความเข้าใจว่าพฤติกรรมทางการเงินแบบใดถูกต้อง แสดงให้เห็นว่าชาวมิลเลนเนียลเข้าใจในสิ่งที่หน่วยงานของภาครัฐหรือเอกชนสื่อสารเป็นอย่างดี แต่ชาวมิลเลนเนียลบางส่วนอาจไม่สามารถปฏิบัติได้จริง เพราะฉะนั้นเพื่อปลูกฝังวินัยทางการเงินที่ดีควรเริ่มจากสถาบันการศึกษา ควรปลูกฝังความมีวินัยทางการเงินตั้งแต่อายุน้อย เพื่อให้นักเรียนสามารถซึมซับและสามารถนำมาปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ โดยการนำมาปรับให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษา เช่น การวางแผนทางการเงิน โดยให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายที่สามารถปฏิบัติได้จริง และมีการติดตามพฤติกรรมที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด เช่น การบันทึกรายรับรายจ่ายเป็นประจำทุกวัน รวมถึงสอนให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์สถานะทางการเงินของตนเองได้ และแนะนำแนวทางปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ นักเรียนสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยหลักสูตรดังกล่าวควรเป็นหลักสูตรระยะยาวหรือมีการแต่งตั้งธนาคารของโรงเรียน โดยให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจการฝากเงินและผลตอบแทนที่จะได้รับหรือมีการนำโปรแกรมจำลองการลงทุนให้นักเรียนได้ทดลองลงทุน และปลูกฝังจนเป็นวินัยในที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. หากใช้ทักษะทางการเงินเป็นตัวแปรอิสระ ควรวัดระดับทักษะทางการเงินด้วยคำถามเชิงทฤษฎี และให้คะแนนหากผู้ตอบตอบถูกหรือไม่ให้คะแนนเมื่อผู้ตอบตอบผิดมากกว่าการประเมินตนเอง เพื่อให้ได้ระดับทักษะทางการเงินตามความจริง

2. งานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในส่วนของ การคำนวณตัวแปรตาม (อัตราส่วนความอยู่รอดและอัตราส่วนความมั่งคั่ง) ซึ่งงานวิจัยครั้งต่อไปอาจเลือกใช้วิธีอื่นในการคำนวณอิสรภาพทางการเงินหรืออาจเพิ่มตัวแปรอื่นๆ เพราะอัตราส่วนความอยู่รอดและอัตราส่วนความมั่งคั่ง ใช้เพียงรายได้

จากทรัพย์สิน รายได้จาก การทำงาน และค่าใช้จ่ายมาคำนวณเท่านั้น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้เป็น ปัจจัยภายนอกที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมด

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่โครงการ คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จ ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

เอกสารอ้างอิง

- เกริดา โคตาซารี. (2555). *ปัจจัยนำของการรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมการซื้อสินค้าออนไลน์ของผู้บริโภคเจนเอเรชั่นเอ็กซ์และเจนเอเรชั่นวาย*. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสื่อสารแบบบูรณาการ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ค้นจาก http://cuir.car.chula.ac.th/bitstream/123456789/44807/1/querida_kh.pdf
- ไกรวิชัย ประชุมพันธ์, ธนสุวิทย์ ทับหิรัญรักษ์, และสุคนธ์ เครือน้ำคำ. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของผู้บริโภคเพื่อใช้จ่ายในอนาคตของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัยสวนดุสิต*, 14(2), 313-329. <http://graduate.dusit.ac.th/journal/index.php/sdujournal/articles/view/105/88>
- ฐานะวิวัฒนา สุขวงศ์. (ม.ป.ป.). *การคำนึงถึงปัจจัยบุคคลของผู้นำ*. ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2563, <https://www.kst.go.th/uploads/files/KcTEs1430198957.pdf?v=1001>
- दनัยกฤต อินทุฤทธิ์, สุรัชย์ กังวล, เกศสุดา สิทธิสันติกุล, และกันตพร ช่วงชิต. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเงินของแรงงานข้ามชาติชาวเมียนมาร์. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน*, 10(4), 38-46. ค้นจาก <http://www.journal.nu.ac.th/JCDR/articles/view/1739/1200>
- ดลينا อมร همانนท์, และแสงอรุณ อิศระมาลัย. (2562). ทักษะความรู้ทางการเงินคืออะไร เหตุใดจึงสำคัญ. *วารสารบริหารธุรกิจนิด้า*, (25), 51-80, จาก <http://mba.nida.ac.th/th/books/read/f8c6f3e0-0ff0-11ea-942a-cb2d9ffaa9d2>
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). *การวางแผนการเงินคืออะไร*. ค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2563, จาก https://www.set.or.th/education/th/start/start_start.pdf
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน, และสถาบันกองทุนเพื่อพัฒนาตลาดทุน. (2552). *หลักสูตรวางแผนการเงิน: ชุดวิชาที่ 3 การวางแผนการประกันภัย*. กรุงเทพฯ: ฝ่ายศูนย์การเรียนรู้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). *รายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทยปี 2559*, ค้นจาก <https://www.1213.or.th/th/aboutfcc/knownfcc/Documents/ThaiFLsurvey59.pdf>

- เนษพร นาคสีเหลือง. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่*. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี. จาก <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2567/1/146607.pdf>
- ปริญญชัย จุลธีระ. (2561). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการลงทุนของมุสลิมในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การตลาด). กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลาวัญญ์ วาริชนันท์. (2563). เมื่อ Gen Y ไม่เป็นหนี้ ประเทศนี้จะเป็นอย่างไร. ค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2564, จาก <http://www.tfpa.or.th/datasource.php?topic=document&sub=article&tab=personal&month=8&year=2563&pageNumber=1&id=638>
- พิราภรณ์ วิฑูรต์น. (2562). *ของมันต้องมีหรือของมันต้องใช้ ชวนเข้าใจภาวะทางการเงินที่คน Gen Y ต้องแบกรับ*. ค้นเมื่อ 31 ตุลาคม 2563, จาก <https://thematter.co/social/gen-y-money-case/93674>
- ภัทรพร กิจชัยนุกูล. (2556). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายของประชาชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต (Master's thesis). กรุงเทพฯ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ค้นจาก <http://libdcms.nida.ac.th/thesis6/2556/b180714.pdf>
- ศิริวรรณ ว่องวีรวิฑูมิ, และบุญชกริก ศิริกิจจาจร. (2553). ทศนคติและพฤติกรรมในการจัดการทางการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *วารสาร BU Academic Review*, 9(2), 55-63. ค้นจาก <https://www.bu.ac.th/knowledge-center/epaper/mayjuly2010/pdf/page55.pdf>
- ศูนย์วิเคราะห์ธนาคารทหารไทย. (2562). *TMB Analytics เผยบทวิเคราะห์พฤติกรรมการเงิน GEN Y*. ค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.tmbbank.com/newsroom/news/analytics/view/financial-behavior-GEN-Y.html>
- สราร ชื่นโชคสันต์, ภวานิศร์ ชวัลลี, และวิริยะ ดำรงค์ศิริ. (2562). *8 ข้อเท็จจริง ปัญหาการเงินของคริวเรือนไทย*. ค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2564, จาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/articles/Pages/article_30Oct2019.aspx
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2563). *จำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามอายุ เพศ และจังหวัด พ.ศ. 2562*. ค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2563, จาก http://statbbi.nso.go.th/staticreport/Page/sector/th/report/sector_01_11101_TH_.xlsx
- อริวัฒน์ โตสันกุล. (2556). *แนวโน้มและพฤติกรรมการลงทุนของนักลงทุนชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร*. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*, 4(2). ค้นจาก <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/MBASBJ/articles/view/3789>

- อรัญญ์ พริ้งเพริศ. (2563). ก.ล.ต. ใช้ *Big Data* เฝ้าพฤติกรรมการลงทุนในกองทุนรวมต่อยอดพัฒนาตลาดทุนไทย. จาก https://www.sec.or.th/TH/Template3/articles/2563/250963_2.pdf
- อุทัยวรรณ จรุงวิภู. (ม.ป.ป.). *การบริหารความเสี่ยงสำหรับบุคคล*. ค้นเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2564, จาก <http://www.oic.or.th/sites/default/files/content/85938/bth6.pdf>
- Butar, I. D. B., Puteri, O. Y., Pangaribuan, C. H., Setiono, B., and Belda, Y. R. (2021). A Study on Financial Decision of Indonesian Millennials. *International Journal of Economics and Management Systems*, 6, 104-111. Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/ChristianPangaribuan/publication/351613180_A_Study_on_Financial_Decision_of_Indonesian_Millennials/links/60a08791458515c26595d664/a-Study-on-Financial-Decision-of-Indonesian-Millennials.pdf
- Hong, E. S. (2005). *A Study on the Money Attitudes and the Spending Behaviors by Middle, High, College Students*. *Journal of Korean Home Management Association*, 23(77), 103-122. Retrieved from <https://www.koreascience.or.kr/articles/JAKO200507521916157.pdf>
- International Network on Financial Education. (2011). *Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for Conducting an Internationally Comparable Survey of Financial Literacy*. Retrieved November 1, 2020, from <https://www.oecd.org/finance/financial-education/49319977.pdf>
- Melvin L DeFleur, and Ball-Rokeach, S. J. (1996). *Theories of mass communication (5th ed.)*. New York:Enskede: TPB.
- Pol, L. G, and Thomas, R. K. (2006). *The Demography of Health and Healthcare*. New York: Kluwer Academic Publishers.
- Pradana, R. F., Saragih, F. D., and Nugroho, B. Y. (2020). The Influence of Financial Knowledge, Financial Attitude, and Financial Behavior on Professional Millennial's Financial Investment Choice. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research*, 535, 20-25. Retrieved from <https://www.atlantis-press.com/proceedings/pvj-ishessh-20/125953809>
- Scheresberg, C. d. B., and Lusardi, A. (2015). *Gen Y Personal Finances: Global Financial Literacy Excellence Center*. Retrieved November 2, 2020, from https://gflec.org/wp-content/uploads/2015/01/a738b9_b453bb8368e248f1bc546bb257ad0d2e.pdf?x93521
- TIMAEUS, I. M. (2018). *Demography*. Retrieved 1 November, 2020, from <http://www.medicine.mcgill.ca/epidemiology/hanley/c609/Material/demographyEoB.pdf>
- Yamane, T. (1967). *Statistic an Introduction Analysis (2nd ed.)*. New York: Harper&Row.